

2015/2258(INI)

24.2.2016

PROJEKT SPRAWOZDANIA

w sprawie wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem uwag podsumowujących Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ (2015/2258(INI))

Komisja Zatrudnienia i Spraw Socjalnych

Sprawozdawczyni: Helga Stevens

Sprawozdawczynie komisji opiniodawczych (*):
Martina Anderson, Komisja Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych
Rosa Estaràs Ferragut, Komisja Petycji

(*) Zaangażowane komisje – art. 54 Regulaminu

SPIS TREŚCI

	Strona
PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO	3
UZASADNIENIE	10

PROJEKT REZOLUCJI PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

w sprawie wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych ze szczególnym uwzględnieniem uwag podsumowujących Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ (2015/2258(INI))

Parlament Europejski,

- uwzględniając art. 2, 9, 10, 19, 168 i art. 216 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 2 Traktatu o Unii Europejskiej,
- uwzględniając art. 3, 15, 21, 23 i 26 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych i jej wejście w życie w UE w dniu 21 stycznia 2011 r. zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE z dnia 26 listopada 2009 r. w sprawie zawarcia przez Wspólnotę Europejską Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych¹,
- uwzględniając przyjęte przez Komitet do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ uwagi podsumowujące z dnia 2 października 2015 r. dotyczące wstępnego sprawozdania Unii Europejskiej²,
- uwzględniając listę pytań wstępnych w odniesieniu do wstępnego sprawozdania Unii Europejskiej, przyjętą w dniu 15 maja 2015 r. przez Komitet do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ³,
- uwzględniając kodeks postępowania pomiędzy Radą, państwami członkowskimi i Komisją zawierający wewnętrzne ustalenia dotyczące wdrażania przez Unię Europejską i reprezentowania Unii w odniesieniu do Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka, Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, Międzynarodowy pakt praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych oraz Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych,
- uwzględniając Konwencję ONZ o prawach dziecka,
- uwzględniając wytyczne ONZ w sprawie opieki zastępczej dla dzieci⁴,
- uwzględniając rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego

¹ Dz.U. L 23 z 27.1.2010, s. 35.

² CRPD/C/EU/CO/1.

³ CRPD/C/EU/Q/1.

⁴ A/RES/64/142.

Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006¹,

- uwzględniając dyrektywę Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiającą ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy²,
- uwzględniając wyroki Trybunału Sprawiedliwości w połączonych sprawach C-335/11 i C-337/11 *HK Danmark* oraz w sprawach C-363/12 *Z.* oraz C-356/12 *Glatzel*,
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji Europejskiej i Wysokiego Przedstawiciela Unii do Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa do Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 kwietnia 2015 r. zatytułowany „Plan działania dotyczący praw człowieka i demokracji na lata 2015–2019: »Prawa człowieka jako centralny element działań UE«” (JOIN(2015)0016),
- uwzględniając wniosek z dnia 2 grudnia 2015 r. dotyczący dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich w odniesieniu do wymogów dostępności produktów i usług (COM(2015)0615),
- uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z dnia 19 czerwca 2015 r. zatytułowany „Odpowiedź Unii Europejskiej na listę pytań wstępnych w odniesieniu do wstępnego sprawozdania Unii Europejskiej z wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych” (SWD(2015)0127),
- uwzględniając dokument roboczy służb Komisji z dnia 5 czerwca 2014 r. zatytułowany „Sprawozdanie z wdrażania Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych przez Unię Europejską” (SWD(2014)0182),
- uwzględniając komunikat Komisji z dnia 15 listopada 2010 r. zatytułowany „Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010–2020: Odnowione zobowiązanie do budowania Europy bez barier” (COM(2010)0636),
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 lutego 2016 r. w sprawie europejskiego semestru na rzecz koordynacji polityki gospodarczej: zatrudnienie i aspekty społeczne w rocznej analizie wzrostu gospodarczego na 2016 r.³,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 września 2015 r. w sprawie utworzenia konkurencyjnego rynku pracy w Unii XXI w.: dostosowanie umiejętności i kwalifikacji do zapotrzebowania i perspektyw na rynku pracy jako sposób na wyjście z kryzysu⁴,

¹ Dz.U. L 347 z 20.12.2013, s. 320.

² Dz.U. L 303 z 2.12.2000, s. 16.

³ Teksty przyjęte, P8_TA(2016)0059.

⁴ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0321.

- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 10 września 2015 r. w sprawie przedsiębiorczości społecznej i innowacji społecznych w zwalczaniu bezrobocia¹,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 8 września 2015 r. w sprawie sytuacji w zakresie praw podstawowych w Unii Europejskiej (2013–2014)²,
- uwzględniając swoje stanowisko przyjęte w pierwszym czytaniu z dnia 8 lipca 2015 r. na temat wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie wytycznych dla polityki zatrudnienia państw członkowskich³,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 20 maja 2015 r. w sprawie listy pytań wstępnych przyjętej przez Komitet do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych ONZ w odniesieniu do wstępnego sprawozdania Unii Europejskiej⁴,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 4 lipca 2013 r. zatytułowaną „Wpływ kryzysu na dostęp słabszych grup społecznych do usług opieki”⁵,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 25 października 2011 r. w sprawie mobilności i integracji osób niepełnosprawnych oraz europejskiej strategii na rzecz osób niepełnosprawnych 2010–2020⁶,
- uwzględniając swoją rezolucję z dnia 6 maja 2009 r. w sprawie aktywnej integracji osób wykluczonych z rynku pracy⁷,
- uwzględniając analizę Biura Analiz Parlamentu Europejskiego zatytułowaną „EU Implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)” („Wdrażanie przez UE Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych”),
- uwzględniając program działań na rzecz zrównoważonego rozwoju do roku 2030,
- uwzględniając sprawozdanie roczne Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich za 2014 r.,
- uwzględniając decyzję Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich zamykającą dochodzenie z własnej inicjatywy OI/8/2014/AN wobec Komisji Europejskiej,
- uwzględniając sprawozdanie roczne Agencji Praw Podstawowych Unii Europejskiej za rok 2015, które ma być wkrótce wydane,
- uwzględniając statystyki Eurostatu za 2014 r. dotyczące niepełnosprawności w odniesieniu do dostępu do rynku pracy, dostępu do edukacji i szkoleń oraz ubóstwa i nierówności dochodowych,

¹ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0320.

² Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0286.

³ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0261.

⁴ Teksty przyjęte, P8_TA(2015)0208.

⁵ Teksty przyjęte, P7_TA(2013)0328.

⁶ Dz.U. C 131 E z 8.5.2013, s. 9.

⁷ Dz.U. C 212 E z 5.8.2010, s. 23.

- uwzględniając art. 52 Regulaminu,
 - uwzględniając sprawozdanie Komisji Zatrudnienia i Spraw Socjalnych oraz opinie Komisji Wolności Obywatelskich, Sprawiedliwości i Spraw Wewnętrznych, Komisji Petycji, Komisji Spraw Zagranicznych, Komisji Rozwoju, Komisji Transportu i Turystyki, Komisji Rozwoju Regionalnego, Komisji Kultury i Edukacji, Komisji Prawnej, Komisji Praw Kobiet i Równouprawnienia oraz Komisji Ochrony Środowiska Naturalnego, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (A8-0000/2016),
- A. mając na uwadze, że jako pełnoprawni obywatele osoby niepełnosprawne mają równe prawa i przysługuje im niezbywalne prawo do godności, równego traktowania, samodzielnego życia, niezależności i pełnego uczestnictwa w życiu społecznym;
 - B. mając na uwadze, że liczbę osób niepełnosprawnych szacuje się na 16% całej ludności świata¹, co w UE odpowiada liczbie ok. 80 milionom obywateli;
 - C. mając na uwadze, że Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych jest pierwszym traktatem międzynarodowym dotyczącym praw człowieka ratyfikowanym przez UE;
 - D. mając na uwadze, że Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych jest porozumieniem mieszanym oraz że UE posiada kompetencje w wielu dziedzinach, a państwa członkowskie są również zobowiązane do pełnego wdrożenia tej konwencji na szczeblu krajowym;
 - E. mając na uwadze, że zasady Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych wykraczają daleko poza dyskryminację, wskazując drogę do pełnego korzystania z praw człowieka przez wszystkie osoby niepełnosprawne i ich rodziny w społeczeństwie integracyjnym;
 - F. mając na uwadze, że osoby niepełnosprawne stanowią zróżnicowaną grupę oraz że kobiety, dzieci, osoby starsze oraz osoby potrzebujące złożonego wsparcia napotykają dodatkowe trudności i dyskryminację z wielu przyczyn jednocześnie;
 - G. mając na uwadze konieczność egzekwowania obecnego prawa UE i wykorzystania istniejących instrumentów polityki w celu wdrożenia w jak największym zakresie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych;
 - H. mając na uwadze, że udział osób niepełnosprawnych w rynku pracy na poziomie 58,5% nadal stanowi problem na tle sytuacji osób pełnosprawnych, w przypadku których udział ten wynosi 80,5%;

Zasady i obowiązki ogólne

1. wzywa UE do ratyfikowania Protokołu fakultatywnego do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych;
2. apeluje o dokonanie kompleksowego i przekrojowego przeglądu unijnych przepisów i programów finansowania z myślą o osiągnięciu pełnej zgodności z Konwencją o

¹ „World Report on Disability” („Raport na temat niepełnosprawności na świecie”), 2011.

prawach osób niepełnosprawnych dzięki konstruktywnemu zaangażowaniu organizacji ds. niepełnosprawności oraz członków ram UE w zakresie Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych (zwanym dalej „ramami UE”);

3. zwraca się do Komisji o zaproponowanie aktualizacji deklaracji kompetencji w świetle uwag podsumowujących, która ma być okresowo powtarzana przy oficjalnym zaangażowaniu organizacji ds. niepełnosprawności i Parlamentu Europejskiego;
4. wzywa Komisję, by zainicjowała zorganizowany dialog z organizacjami ds. niepełnosprawności;
5. wzywa Komisję do dokonania przeglądu europejskiej strategii w sprawie niepełnosprawności oraz do opracowania kompleksowej unijnej strategii dotyczącej Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, z określeniem jednoznacznych ram czasowych, poziomów referencyjnych i wskaźników;

Poszczególne prawa

6. wzywa państwa członkowskie i Komisję do podjęcia działań mających na celu zwalczanie wszelkich form dyskryminacji, w tym dyskryminacji z wielu przyczyn jednocześnie i dyskryminacji krzyżowej ze względu na niepełnosprawność, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i dzieci niepełnosprawnych oraz osób, których niepełnosprawność zmienia się w czasie;
7. z zadowoleniem przyjmuje wniosek dotyczący europejskiego aktu w sprawie dostępności¹ oraz zobowiązuje się do jego szybkiego przyjęcia w celu zapewnienia dostępności towarów i usług, w tym budynków, w których świadczone są usługi, wraz ze skutecznymi i dostępnymi krajowymi mechanizmami rozpatrywania skarg i egzekwowania;
8. wzywa państwa członkowskie i Komisję do współpracy z Parlamentem w celu osiągnięcia szybkiej ratyfikacji traktatu z Marrakeszu;
9. wzywa państwa członkowskie i Komisję do współpracy z Parlamentem w celu przyjęcia dobrej jakościowo dyrektywy w sprawie dostępności stron internetowych instytucji sektora publicznego, o szerokim zakresie i z solidnym mechanizmem egzekwowania;
10. wyraża zaniepokojenie z powodu braku dostępności ogólnoeuropejskiego numeru alarmowego 112, co jest przyczyną niepotrzebnych zgonów i obrażeń ciała;
11. wzywa państwa członkowskie i Komisję do zapewnienia przenośności praw i usług związanych z zatrudnieniem, w tym racjonalnych usprawnień w kontekście dyrektywy w sprawie równego traktowania w obszarze zatrudnienia i pracy, a także do zapewnienia ich zgodności z zasadą swobody przemieszczania się w odniesieniu do osób niepełnosprawnych;
12. wyraża zaniepokojenie, że w dyrektywie w sprawie równego traktowania w obszarze

¹ COM(2015)0615.

zatrudnienia i pracy nie stwierdza się wyraźnie, iż odmowa zapewnienia racjonalnego usprawnienia dla osób niepełnosprawnych stanowi formę dyskryminacji;

13. wzywa państwa członkowskie do przyjęcia ram jakości dla staży z myślą o zapewnieniu racjonalnych usprawnień i dostępności dla osób niepełnosprawnych;
14. wyraża zaniepokojenie, że europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne są niewłaściwie wykorzystywane do wspierania instytucjonalizacji, oraz wzywa państwa członkowskie i Komisję do dokładniejszego monitorowania zgodnie z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych oraz w porozumieniu z organizacjami ds. niepełnosprawności;
15. wzywa państwa członkowskie do zapobiegania zjawiskom ubóstwa, szczególnego narażenia i wykluczenia społecznego wśród osób niepełnosprawnych i ich rodzin w kontekście europejskiego filaru praw socjalnych, a także do ograniczania tych zjawisk;
16. apeluje, aby Komisja włączyła komponent dotyczący niepełnosprawności do oceny dyrektywy w sprawie transgranicznej opieki zdrowotnej;

Szczególne obowiązki

17. apeluje o opracowanie wskaźników opartych na prawach człowieka oraz porównywalnych zdezagregowanych danych dotyczących niepełnosprawności;
18. z zadowoleniem przyjmuje wycofanie się Komisji z niezależnych ram monitorowania (ram UE); zobowiązuje się do znalezienia najbardziej odpowiedniej struktury ram UE, tak aby zapewnić ich pełną zgodność z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych oraz z zasadami paryskimi;
19. wzywa Komisję do przydzielenia odpowiednich zasobów, aby umożliwić ramom UE pełnienie przewidzianych funkcji;
20. apeluje do wszystkich instytucji, agencji i organów UE o ustanowienie punktów kontaktowych oraz podkreśla potrzebę wprowadzenia horyzontalnego międzyinstytucjonalnego mechanizmu koordynacji w dyrekcjach generalnych i instytucjach UE;
21. wzywa Komisję do wyznaczenia punktu kontaktowego na szczeblu politycznym, koordynowanego przez jej wiceprzewodniczącego odpowiedzialnego prawa podstawowe;

Wypełnianie postanowień konwencji przez instytucje Unii Europejskiej (administrację publiczną)

22. wzywa instytucje, by w ramach otwartego procesu uwzględniającego niepełnosprawność dokonały przeglądu wszystkich regulaminów pracowniczych, przepisów wewnętrznych i postanowień wykonawczych pod kątem ich zgodności z Konwencją o prawach osób niepełnosprawnych w celu uwzględnienia uwag podsumowujących;

23. wzywa do zapewnienia odpowiednich, opartych na potrzebach i zgodnych z zasadami konwencji racjonalnych usprawnień dla osób niepełnosprawnych – lub osób mających niepełnosprawnych członków rodziny wymagających opieki – które pracują w służbach instytucji europejskich;
24. apeluje do instytucji, aby przyjęły kompleksowe zasady naboru, zatrzymywania i awansu pracowników, z uwzględnieniem tymczasowych działań pozytywnych, w celu aktywnego zwiększania liczby niepełnosprawnych pracowników i stażystów, w tym osób z niepełnosprawnością psychospołeczną i intelektualną;
25. zaleca, aby w porozumieniu z organizacjami ds. niepełnosprawności opracowano kompleksowe moduły szkoleniowe dla pracowników z zakresu Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, z ukierunkowaniem na personel pierwszego kontaktu, kierownictwo i personel zajmujący się zamówieniami publicznymi;
26. podkreśla potrzebę wspomagania rzeczywistego udziału i wolności wypowiedzi osób niepełnosprawnych podczas wydarzeń publicznych i spotkań organizowanych przez instytucje lub w ich pomieszczeniach;
27. wzywa Radę Najwyższą Szkół Europejskich, w tym Komisję, do zapewnienia dobrej jakościowo edukacji włączającej w Szkołach Europejskich zgodnie z wymaganiami Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych w zakresie multidyscyplinarnej oceny, integracji dzieci niepełnosprawnych oraz zapewnienia racjonalnych usprawnień, przy zagwarantowaniu integrującego udziału niepełnosprawnych rodziców;
28. apeluje do instytucji UE, aby zapewniły dostępność swoich treści internetowych, w tym treści zamieszczanych w intranecie oraz wszystkich dokumentów i materiałów audiowizualnych;
29. wzywa UE do przeprowadzenia przeglądu zasad wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego, systemu emerytalnego i środków zabezpieczenia społecznego związanych z niepełnosprawnością w celu zapewnienia niedyskryminowania osób niepełnosprawnych, m.in. przez uznanie potrzeb zdrowotnych związanych z niepełnosprawnością za odrębne od potrzeb wynikających z chorób;
30. zobowiązuje swojego przewodniczącego do przekazania niniejszej rezolucji Radzie oraz Komisji.

UZASADNIENIE

Informacje ogólne

W grudniu 2010 r. Unia Europejska przystąpiła do Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych ONZ (zwanej dalej „konwencją”) jako pierwsza organizacja integracji regionalnej¹. Konwencja jest pierwszym (i jak dotąd jedynym) traktatem międzynarodowym dotyczącym praw człowieka ratyfikowanym przez Unię Europejską jako całość; protokół fakultatywny nie został podpisany ani ratyfikowany. Po ratyfikowaniu konwencji Unia Europejska podlega weryfikacji przez Komitet do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych (zwany dalej „Komitetem”).

Po przystąpieniu do konwencji Unia Europejska – podobnie jak pozostałe państwa strony – została zobowiązana do opracowania wstępnego sprawozdania² dotyczącego działań podjętych w celu realizacji zobowiązań określonych konwencją. Kolejne okresowe sprawozdania należy składać co cztery lata. Komisja przedłożyła wstępne sprawozdanie w czerwcu 2014 r., a po pierwszym posiedzeniu przedstawicieli Komitetu i UE, które odbyło się w kwietniu 2015 r. w Genewie, Komitet opublikował w maju 2015 r. odpowiedź w formie listy pytań wstępnych³.

Następnie, również w maju 2015 r., Parlament Europejski na posiedzeniu plenarnym przyjął rezolucję w sprawie listy pytań wstępnych⁴, w której wzywa Komisję Europejską do uwzględnienia opinii Parlamentu przy formułowaniu odpowiedzi na pytania Komitetu. Opinie Parlamentu zostały w większości uwzględnione.

Po drugim posiedzeniu przedstawicieli Komitetu i UE, które odbyło się w sierpniu 2015 r., opublikowany został dokument zatytułowany „Concluding observations on the initial report of the European Union” („Uwagi podsumowujące w sprawie wstępnego sprawozdania Unii Europejskiej”)⁵. W uwagach podsumowujących wezwano Unię Europejską do udzielenia w ciągu roku odpowiedzi na niektóre pytania Komitetu⁶. W związku z tym Parlament Europejski postanowił sporządzić sprawozdanie z własnej inicjatywy, aby zapewnić uwzględnienie jego opinii w treści sprawozdania, które Komisja Europejska ma przedłożyć do września 2016 r. Przewiduje się opracowywanie regularnych (z założenia corocznych) sprawozdań na wzór niniejszego sprawozdania.

Parlament Europejski jako organ należący do ram UE w zakresie promowania, ochrony i monitorowania wdrażania Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, o których mowa w

¹ Art. 44 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

² <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G14/232/64/PDF/G1423264.pdf?OpenElement>

³ <http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G15/098/84/PDF/G1509884.pdf?OpenElement>

⁴ (2015/2684(RSP)).

⁵ CRPD/C/EU/CO/1.

⁶ Pozostałe kwestie mogą zostać ujęte w kolejnym okresowym sprawozdaniu, które należy przedłożyć do stycznia 2021 r. (zob. pkt 94 CRPD/C/EU/CO/1).

tym dokumencie, uczestniczył w obu spotkaniach w Genewie¹. Do obecnych ram, w których przedstawicielem Parlamentu Europejskiego jest m.in. sprawozdawczyni, należą także: Komisja Europejska, Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich, Agencja Praw Podstawowych oraz Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych. W odpowiedzi na zalecenie Komitetu Komisja Europejska publicznie ogłosiła podczas wysłuchania przed Komisją Petycji, że rezygnuje z udziału w ramach, co umożliwia zmianę struktury ram.

Konwencja należy do traktatów międzynarodowych dotyczących praw człowieka o największej liczbie państw stron i sygnatariuszy. Podpisało ją 28 państw członkowskich UE, a 25 z nich ją ratyfikowało, z wyjątkiem Finlandii i Irlandii. W chwili sporządzania niniejszego sprawozdania Niderlandy przygotowują się do przystąpienia do konwencji.

Konwencja obejmuje szeroki zakres praw ze wszystkich sfery życia. Niektóre z nich wykraczają poza zakres kompetencji UE. W związku z tym państwa członkowskie są również zobowiązane do wdrożenia konwencji na wszystkich szczeblach, w tym na szczeblu regionalnym i krajowym. Jako że pierwotnie UE wydała deklarację kompetencji² w celu wyeliminowania tej niepewności prawnej, Komitet uznał kompetencję UE w trybie przyspieszonym i stwierdził w treści zaleceń, że deklaracja wymaga regularnej aktualizacji.

Cel sprawozdania z własnej inicjatywy

Celem sprawozdania jest przede wszystkim odniesienie się do kwestii wyszczególnionych w uwagach podsumowujących Komitetu. Sprawozdawczyni w pierwszej kolejności skupia się na tych zaleceniach, które dotyczą spraw objętych zakresem kompetencji UE i w związku z tym mogą stwarzać trudności we wdrażaniu na szczeblu krajowym.

Sprawozdawczyni poświęci szczególną uwagę samym instytucjom UE, które powinny stanowić wzór do naśladowania w procesie wdrażania konwencji. Dotyczy to regulaminów pracowniczych oraz praktyk naboru i zatrzymywania pracowników, a także wydarzeń publicznych organizowanych przez Parlament Europejski oraz w pomieszczeniach Parlamentu Europejskiego.

Sprawozdawczyni jest zdania, że nie istnieje hierarchia praw człowieka, a dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność należy przeciwdziałać tak samo jak dyskryminacji z innych względów, w tym dyskryminacji z kilku przyczyn jednocześnie. Jest to szczególnie istotne dla niepełnosprawnych kobiet i dzieci, osób starszych oraz osób o potrzebujących złożonego wsparcia, w tym osób z niepełnosprawnością intelektualną i psychospołeczną.

Sprawozdanie z własnej inicjatywy spotkało się z dużym zainteresowaniem w Parlamencie, a 10 komisji przygotowało opinie do sprawozdania:

- LIBE (art. 54, zaangażowana komisja),
- PETI (art. 54, zaangażowana komisja),
- CULT,
- DEVE,

¹ Art. 33 ust. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych.

² <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1401271474087&uri=CELEX:32010D0048>, załącznik II.

- TRAN,
- REGI,
- JURI,
- FEMM,
- AFET,
- ENVI.

Ogólna struktura

Struktura niniejszego sprawozdania odpowiada strukturze uwag podsumowujących, w oparciu o artykuły konwencji. W związku z tym podzielono je na cztery części:

1. Zasady i obowiązki ogólne (art. 1–4).
2. Poszczególne prawa (art. 5–30).
3. Szczególne obowiązki (art. 31–33).
4. Przestrzeganie postanowień konwencji przez instytucje Unii Europejskiej (administrację publiczną).

Racjonalne usprawienie

Sprawozdanie zawiera szereg odniesień do koncepcji racjonalnego usprawienia, która ze względu na swój złożony charakter może wymagać bliższego objaśnienia. Przykładem racjonalnego usprawienia jest zapewnienie danemu pracownikowi tłumacza języka migowego w miejscu pracy. Z kolei „dostępność” jest koncepcją znacznie szerszą, niekoniecznie obejmującą stosowanie zindywidualizowanych środków. Przykładem może być zapewnienie tłumacza języka migowego podczas wydarzenia publicznego lub podjazdu w budynku publicznym przeznaczonego dla wszystkich użytkowników wózków inwalidzkich, a nie dla konkretnej osoby.

Definicja przyjęta w konwencji (art. 2):

„»Racjonalne usprawienie« oznacza konieczne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nie nakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeśli jest to potrzebne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania z wszelkich praw człowieka i podstawowych wolności oraz ich wykonywania na zasadzie równości z innymi osobami”.

W art. 5 dyrektywy w sprawie równego traktowania w obszarze zatrudnienia i pracy¹ stwierdza się:

„W celu zagwarantowania przestrzegania zasady równego traktowania osób niepełnosprawnych, przewiduje się wprowadzenie racjonalnych usprawnień. Oznacza to, że pracodawca podejmuje właściwe środki, z uwzględnieniem potrzeb konkretnej sytuacji, aby umożliwić osobie niepełnosprawnej dostęp do pracy, wykonywanie jej lub rozwój zawodowy bądź kształcenie, o ile środki te nie

¹ Dyrektywa Rady 2000/78/WE z dnia 27 listopada 2000 r. ustanawiająca ogólne warunki ramowe równego traktowania w zakresie zatrudnienia i pracy.

nakładają na pracodawcę nieproporcjonalnie wysokich obciążeń. Obciążenia te nie są nieproporcjonalne, jeżeli są w wystarczającym stopniu rekompensowane ze środków istniejących w ramach polityki prowadzonej przez dane Państwo Członkowskie na rzecz osób niepełnosprawnych”.

Zgodnie z konwencją odmowa zapewnienia racjonalnego usprawnienia stanowi formę dyskryminacji, jednak nie przyjęto tego założenia w dyrektywie w sprawie równego traktowania w obszarze zatrudnienia i pracy, w związku z czym w tym aspekcie jest ona niezgodna z konwencją.

Konsultacje z zainteresowanymi stronami

Tym, co odróżnia Konwencję od innych traktatów dotyczących praw człowieka, jest włączenie osób niepełnosprawnych i ich organizacji przedstawicielskich w proces jej wdrażania, począwszy od opracowywania projektów aktów prawnych. Wspomniano o tym w art. 4 ust. 3 konwencji: „(...) Państwa Strony będą ściśle konsultować się z osobami niepełnosprawnymi, a także angażować te osoby, w tym niepełnosprawne dzieci, w te procesy, za pośrednictwem reprezentujących je organizacji”. Dlatego też zdaniem sprawozdawczyni konieczne jest pełne włączenie osób niepełnosprawnych w proces sporządzania sprawozdania.

W związku z tym w grudniu 2015 r. intergrupa ds. osób niepełnosprawnych we współpracy z Europejskim Forum Osób Niepełnosprawnych zorganizowała spotkanie w Strasburgu, by zapoznać się z opiniami Europejskiego Forum Osób Niepełnosprawnych oraz jego organizacji członkowskich. Przedstawione ustne i pisemne opinie zostały już wykorzystane w dokumencie roboczym i projekcie sprawozdania. Sprawozdawczyni wyraża zadowolenie z faktu, że w spotkaniu tym wzięło udział wielu sprawozdawców i kontrsprawozdawców ze wszystkich zaangażowanych komisji. Ten obszerny konstruktywny wkład na wczesnym etapie prac pozwoli nadać sprawozdaniu wyjątkowy i kompleksowy charakter.

Ponadto sprawozdawczyni spotkała się z przedstawicielami kilku organizacji ds. niepełnosprawności i będzie kontynuować takie spotkania w celu zapewnienia, by wszystkie ich interesy zostały wzięte pod uwagę przez komisję przedmiotowo właściwą lub komisje opiniodawcze.

Kilka organizacji przedstawiło tzw. sprawozdania równoległe do wstępnego sprawozdania Komisji. Ich treść sprawozdawczyni również zamierza uwzględnić w sprawozdaniu w własnej inicjatywy.

Pod koniec stycznia zorganizowano wysłuchanie we współpracy ze sprawozdawcami zaangażowanych Komisji LIBE i PETI, aby uzyskać dalszy konkretny wkład zainteresowanych stron, w tym organizacji ds. niepełnosprawności.

Dokument roboczy był rozpatrywany w komisji EMPL w ramach wymiany poglądów z zainteresowanymi stronami. W wymianie poglądów uczestniczyli prelegenci wysokiego szczebla reprezentujący zainteresowane strony (np. Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, Agencję Praw Podstawowych Unii Europejskiej i Europejskie Forum Osób Niepełnosprawnych jako reprezentanta społeczeństwa obywatelskiego), a także członek Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych.

Sprawozdawczyni dołożyła wszelkich starań w celu zapewnienia, by wszystkie posiedzenia Komisji EMPL, podczas których niniejsze sprawozdanie jest omawiane, oraz wysłuchania były w miarę możliwości dostępne dla osób niepełnosprawnych. Sprawozdawczyni współpracowała w tym zakresie z organizacjami ds. niepełnosprawności oraz przewodniczącym i sekretariatem komisji EMPL, aby osiągnąć wyższy niż dotychczas poziom dostępności publicznych posiedzeń Parlamentu Europejskiego.